

CAH Dronten maakt als eerste gebruik van nieuwe internationale kennis

Dairyman: aanpak mest- en broeikasgasprobleem

Het thema 'mest, mineralen en broeikasgassen' wordt alsmear belangrijker binnen Europa. De problemen verschillen per regio, zo ook de aanpak. Het project Dairyman streeft naar meer kennisuitwisseling tussen regio's in Noordwest-Europa. In elke regio richt het project zich op meer samenwerking tussen veehouders, onderzoek en onderwijs. Om daarin verder te komen start Kennis Transfer Centrum De Marke, het Nederlandse centrum voor kennisoverdracht in Dairyman, een samenwerking met CAH Dronten.

Geesje Rotgers

et mest- en mineralenmanagement is de laatste jaren almaar complexer geworden. Die complexiteit neemt verder toe nu ook de broeikasgassen erbij

komen. Dairyman is in 2009 gestart op initiatief van Wageningen UR als Europese verbreding van het bekende project Koeien & Kansen dat werkt met het mestbeleid van de toekomst. Zowel de K&K-bedrijven als melkveeprroefbedrijf De Marke vormen onderdeel van het nieuwe Dairyman dat nog een stap verder zal gaan. Niet alleen wordt de terugdringing van broeikasgassen onderdeel van de inzet, er is ook gekozen voor internationale kennisuitwisseling. Tien regio's in zeven landen (zie landkaart) met elk hun eigen problematiek nemen deel. En vanuit iedere regio is een aantal vooruitstrevende veehouders bij het project betrokken; het zijn er 130 in totaal.

Onderzoeker Koos Verloop die namens Wageningen UR bij het project betrokken is, ziet naast de kennisuitwisseling nog een doel voor Dairyman: "We kunnen door goede communicatie zorgen voor meer wederzijds begrip voor ieders aanpak van de problemen en we kunnen elkaar verder helpen. Elke regio loopt wel ergens in voor. Die voorsprong betaalt zich in Dairyman uit door ervaringen en regionaal ontwikkelde hulpmiddelen (tools) te delen met andere regio's. Dit helpt om in elke regio een goede invulling te geven aan Brussels beleid. Dit kan ook bijdragen aan meer draagvlak voor de Nederlandse oplossingen van het mest- en mineralenprobleem."

Regionale problematiek

Wie denkt dat bijvoorbeeld Frankrijk en Duitsland tegen dezelfde maatschappelijke problemen in de veehouderij aan lopen als Nederland, heeft

het mis. Inmiddels hebben alle tien regio's binnen Dairyman hun problematieken in kaart gebracht. "Het grootste probleem van Zuid-Duitsland is het behoud van de aantrekkelijkheid van het gebied. De Duitsers zien graag soortenrijke graslanden in het berglandschap. Tegenwoordig is energiemaïs voor de biovergisters in opkomst. Hoe pas je dat in zonder dat het typische berglandschap zijn aantrekkelijkheid verliest? Frankrijk kampt weer met een totaal andere problematiek. Verloop: "De Fransen lopen er tegenaan dat betrekkelijk lage stikstofoverschotten al snel tot ernstige verontreiniging leidt. Ook zijn er problemen op het sociale vlak. Hoe houd je het voor boeren leuk in een omgeving met minder buurboeren? Waar een Nederlander in het verdwijnen van een naburig veebedrijf geregeld kansen ziet door het vrijkomen van een stuk grond, treurt men in Frankrijk om het vertrek van een goede buurman, waarmee men een sterke sociale band had."

De grootste uitdaging voor Nederland in de komende jaren vormen de broeikasgassen, aldus Verloop. "Het gaat dan om vertalen van beleid in praktisch uitvoerbare maatregelen." Van landen als bijvoorbeeld Ierland valt op dit vlak voor ons veel te leren.

Onderwijs erbij trekken

Binnen Dairyman ligt er veel nadruk op kennisoverdracht naar de praktijk. Verloop: "Waar kun je dan beter beginnen dan bij de studenten, zij zijn de ondernemers van de toekomst." Veehouderijdocenten Gert Dood en Jeroen Nolles van CAH Dronten grepen de uitnodiging om te mogen participeren dan ook met beide handen aan. Dood: "Het gaat hier om zeer belangrijke onderwerpen waarmee veel geld gemoeid is voor de veebedrijven. Wij willen dat de studenten deze

kennis in hun rugzak hebben als zij afstuderen. Daarnaast past zo'n internationale samenwerking uitstekend bij onze focus op het internationale ondernemen." Verloop verwacht dat ook de andere hogere en middelbare agrarische scholen zullen aanluiten.

Leerprogramma

De onderzoekers en CAH-docenten hebben samen een lespakket opgesteld. Mest- en mineralenkringlopen krijgen veel aandacht. In het eerste leerjaar maken de studenten kennis met de theorie achter de BEX, BEA, BEP en Kringloopwijzer. In het tweede jaar moeten ze er zelf mee kunnen rekenen. Een verdere verdieping volgt in het derde leerjaar. Dan moeten studenten de kennis kunnen toepassen op individuele bedrijven die anders werken dan 'standaard' of boeren op een speciale grondsoort. "Bij melkveeprroefbedrijven als De Marke en Zegveld is veel kennis te halen. Ook op de K&K-bedrijven", zegt Dood. "Wanneer studenten met BEX gaan rekenen voor het ouderlijk bedrijf

of dat van een buurman, dan schrikken ze vaak. Ze zien dat BEX veel geld had kunnen opleveren voor het bedrijf; geld dat tot nu toe bleef liggen." Enkele tienduizenden euro's hadden soms bespaard kunnen worden op de mestafzetkosten. Dood en Nolles willen hun studenten veel kennis meegeven die zij kunnen toepassen op nieuwe situaties. Dood: "Je hoort tegenwoordig vaak dat mestscheiding veel toekomst heeft. Voor ons is het belangrijk dat de student inzicht heeft in wat er gebeurt bij mestscheiding en er nauwkeurig aan kan rekenen." Het vierde jaar wordt nog interessanter: dan vinden er uitwisselingen plaats met studenten uit andere regio's binnen Dairyman. Ze krijgen de gelegenheid om te kijken hoe in andere landen de milieuproblemen worden aangepakt en daarvan te leren. Verloop, Dood en Nolles zijn lovend over de samenwerking binnen het project. "Maar in feite doen wij dit allemaal voor de toekomst van onze veehouderij", besluit Nolles. Meer informatie: www.interregdairyman.eu

DUITSE VOORLOPER

Deelnemers aan Dairyman brengen een bezoek aan een Zuid-Duits melkveebedrijf dat wordt beschouwd als een voorloper op het gebied van mest- en mineralen.

Foto: Koos Verloop

TIEN REGIO'S

130 vooruitstrevende veehouders uit tien regio's in zeven landen zijn bij het project betrokken.

Foto: Dairyman, Wageningen UR